

even denken...

DENKGESPREKKEN MET KINDEREN

INHOUD

Inleiding	7
I Constructie van materiaal	11
- Een masker maken.....	12
- Schudkokertjes maken.....	14
- Werken met brooddeeg	16
- Bouwen met blokken.....	18
- Een verrekijker maken	20
- Een ketting maken van rietjes	22
- Een slinger maken van papier	24
II Verandering van materiaal	27
- Sinaasappelsap maken.....	28
- Chocolademelk maken	30
- Fruitsalade maken	32
- Thee zetten	34
- Mengen van verf	36
III Spel	39
- Duplo meubels	40
- Boodschappen doen	42
- Afwassen.....	44
- (Barbie)pop aankleden.....	46
IV Boeken	49
- Wil je mijn vriendje zijn?	50
- Welterusten... Kleine Beer.....	52
- Kleine Muis zoekt een huis	54
- Kikker in de kou	56
V Overig	59
- Een ballon opblazen	60
- Cadeautjes inpakken	62
- Bloemen in een vaas zetten	64
- Drijven zinken	66
- Kamer inrichten met schoenendoos	68

INLEIDING

Inhoud van het boek

Het boek start met een korte achtergrond over de Denkstimulerende gespreksmethodiek. Vervolgens worden vijftientig activiteiten uitgewerkt. Deze activiteiten zijn gerangschikt naar vijf invalshoeken:

1. constructie van materiaal
2. verandering van materiaal
3. spel
4. boeken
5. overig

De beschrijving van de activiteiten heeft steeds dezelfde structuur. Bij elke activiteit wordt aangegeven welk materiaal er nodig is, wat voor extra materiaal gebruikt kan worden en hoe de activiteit kan worden uitgevoerd.

Vervolgens staan er denkvragen die tijdens het gesprek aan het kind gesteld kunnen worden. Deze vragen zijn gerangschikt per niveau. Voor elke vraag wordt aangegeven welke denктаak hierbij van het kind gevraagd wordt. De vragen zijn bedoeld als suggesties. Hoewel de vragen gerangschikt staan per niveau bepaalt het verloop van de activiteit op welke moment een vraag geschikt is.

Praktische tips

Bij het uitvoeren van de activiteiten staat het plezier van het kind voorop. De gesprekken hebben een interactief karakter; hetgeen betekent dat het kind volop ruimte krijgt om te onderzoeken, te experimenteren en te reageren op verbale en non-verbale inbreng van de volwassene. De volwassene is model, doet mee, volgt en brengt het kind een stapje verder in zijn taal-denkontwikkeling door vragen te stellen die aansluiten op zijn zone van naaste ontwikkeling.

De denkstimulerende gespreksmethodiek

De denkstimulerende gespreksmethodiek (DGM) is een manier om het denken van kinderen te stimuleren door middel van het voeren van een denkgesprek. De bedenker van de methodiek, de Amerikaanse psychologe Marion Blank, merkte dat er in het onderwijs veel kennisvragen worden gesteld en relatief weinig vragen die kinderen aanmoedigen tot nadenken. Zij ontwikkelde de DGM in de jaren zeventig van de vorige eeuw, maar haar gedachtegoed is nog steeds actueel. (Blank, M. (1973) *Teaching learning in the preschool: A dialogue Approach*. Columbus Ohio: Charles E; Merrill P.C.)

De drie stappen van een denkgesprek:

stap 1	De volwassene stelt een vraag, laat een interessant voorwerp zien of plaatst een opmerking die het kind uitnodigt tot een reactie.
stap 2	Het kind reageert.
stap 3	De volwassene geeft feedback en speelt in op het antwoord van het kind.

In dit boek ligt de focus op stap 1: het stellen van vragen. Het doel is het stimuleren van het denken door middel van taal. Voor een optimale stimulering is het van belang aan te sluiten bij de zone van naaste ontwikkeling van het kind: leren vindt plaats in deze zone. Marion Blank heeft de denkontwikkeling van kinderen in vier niveaus onderverdeeld. Deze niveaus ontwikkelen zich na elkaar.

Vier denkniveaus

De vragen bij de activiteiten zijn ingedeeld naar vier niveaus, die de taal-denkontwikkeling van kinderen volgen. Bij een normale ontwikkeling doorlopen kinderen deze niveaus ongeveer tussen tweeënhalve en zeven jaar. Maar ook bij oudere kinderen en volwassenen blijft het interessant om de verschillende vragen te onderscheiden.

In de praktijk blijken kennisvragen (niveau I en II) vaak gesteld te worden. Voor het stimuleren van de taal-denkontwikkeling is dat echter niet voldoende. Daarvoor is het van belang om ook vragen te stellen die een beroep doen op de hogere denkniveaus III en IV.

Interactievaardigheden

Om voldoende te kunnen profiteren van wat dit boek te bieden heeft is het aan te bevelen dat de gebruiker bekend is met de theorie over de methodiek van Marion Blank en de wijze waarop men een denkgesprek met een kind voert. Verder is het wenselijk dat de gebruiker beschikt over effectieve interactievaardigheden.

Trainingsmogelijkheden

Voor wie zich wil bekwamen in de Denkstimulerende gesprekmethodiek bestaat er een praktische training.

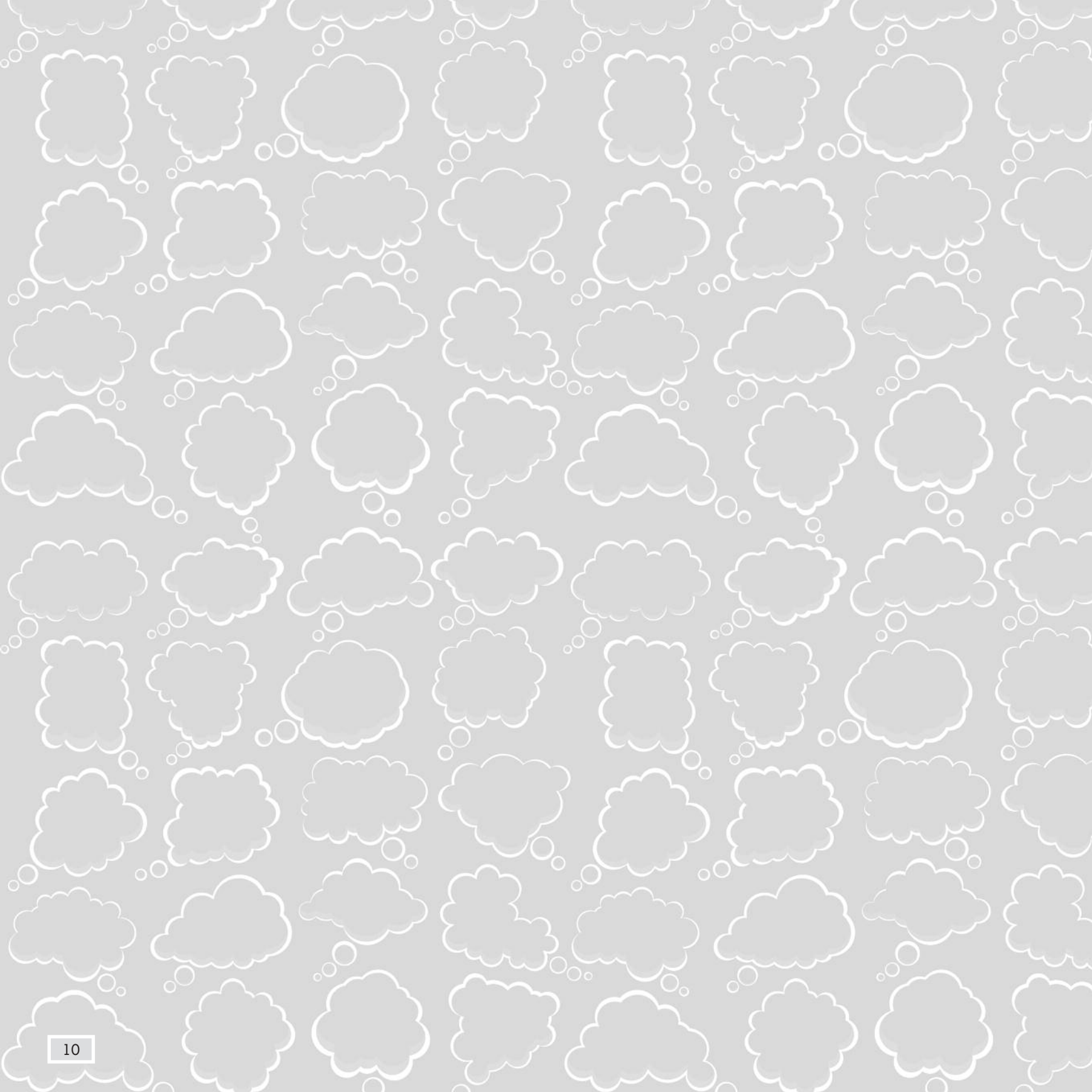
In deze training komen de basisprincipes van de DGM aan de orde en worden gespreksvaardigheden geoefend.

De CED-Groep biedt verschillende trainingen voor de volgende doelgroepen:

- pedagogisch medewerkers
- leerkrachten (speciaal)basisonderwijs
- logopedisten

Meer informatie: www.cedgroep.nl

DE ACTIVITEITEN

CONSTRUCTIE VAN MATERIAAL

Een masker maken

Benodigd materiaal

- karton
- schaar
- twee elastiekjes
- kleurpotloden

Benodigd extra materiaal

- plaatjes van ogen, een neus en een mond
- spiegel
- plaatjes van gezichten met verschillende gezichtsuitdrukkingen zoals boos, verdrietig en blij
- plaatjes van andere feestartikelen zoals slingers, toeters, ballonnen, enz.
- willekeurige andere plaatjes
- een voorbeeldmasker

Werkwijze

Het masker wordt gemaakt door in een rond stuk karton, op de plaats van de ogen, de neus en de mond een gat te knippen. Het masker wordt vastgezet door ter hoogte van de oren elastiekjes te bevestigen, die het kind achter de oren kan doen. Met kleurpotloden kan het gezicht verder worden ingevuld. Een suggestie is om meerdere maskers te maken met verschillende gezichtsuitdrukkingen. Er kan dan tevens over de gezichten en de daarbij behorende gevoelens gesproken worden.

Niveau I

Denktaak	Denkvraag
benoemen	(Wijs het elastiekje/de schaar/een potlood aan.) Wat is dit?
opzoeken	(Laat het elastiekje zien.) Zoek er eens net zo één als deze.
herinneren	(Laat een aantal voorwerpen zien en bedek ze met een doek.) Wat zag je?
opzoeken	(Het kind kijkt in de spiegel, de plaatjes met ogen, neus en mond liggen op tafel; wijs in de spiegel de ogen/de mond/de neus aan.) Zoek er eens net zo één op de plaatjes.
herkennen	(Laat met de ogen dicht een voorwerp voelen en leg het dan tussen andere voorwerpen.) Wijs eens aan wat je net voelde.

Niveau II

Denktaak

Denkvraag

opzoeken	Zoek eens iets dat kan knippen.
herinneren	Hoe heet het ook alweer wat we aan het maken zijn?
beschrijven	(Knip de mond uit het masker.) Wat gebeurt er nu?
onderscheiden	(Laat twee plaatjes met gezichtsuitdrukkingen zien.) Wat is het verschil tussen deze twee plaatjes?
begrippen	Vertel eens wat je met een masker kunt doen.

Niveau III

Denktaak

Denkvraag

begrippen	Wat is een masker?
formuleren	Vertel eens hoe we een masker kunnen maken.
uitvoeren	Knip eerst de ogen en dan de neus uit het masker.
uitsluiten	(Het kind heeft alle plaatjes voor zich.) Welke dingen gebruik je niet als het feest is?
overeenkomsten	(Laat de plaatjes met de feestartikelen zien.) Wat is hetzelfde aan de spullen op de plaatjes?

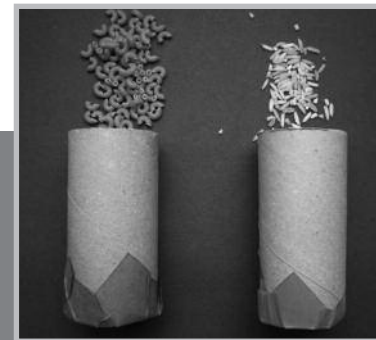
Niveau IV

Denktaak

Denkvraag

reden geven	Waarom moeten we op de plaats van de ogen, de neus en de mond gaten maken in het masker?
verklaren	(Laat het masker zien.) Waarom is dit geen echt gezicht?
voorspellen	Als ik mijn masker opzet, welke delen van mijn gezicht kun je dan nog zien?
verklaren	Waarom gebruiken we de elastiekjes als we een masker maken?
voorspellen	(Het kind heeft het masker op.) Wat zal er gebeuren met het masker als je de elastiekjes losmaakt?
verklaren	Als ik een masker opzet, kun je dan nog zien wie ik ben? Waarom niet/ waarom wel?

Schudkokertjes maken

Benodigd materiaal

- lege toilet of keukenrollen
- papier in diverse kleuren
- schaar
- elastiekjes
- materiaal om in de kokertjes te doen, zoals zout, steentjes, macaroni, suiker, hagelslag, rijst, enz.

Benodigd extra materiaal

- lijm
- watten
- plaatjes van instrumenten bijvoorbeeld fluit, trommel, enz.
- rammelaar

Werkwijze

Maak schudkokertjes door de toilet- keukenrollen te vullen met bijvoorbeeld rijst of suiker en ze af te sluiten met een stuk rond papier en een elastiekje. Door elk kokertje dat met een ander materiaal gevuld is een eigen kleur te geven, kunt u het kind later nog eens naar het materiaal vragen. Bijvoorbeeld; "Wat zat er in het gele kokertje?" Doordat het kokertje makkelijk te openen is, is het gekozen antwoord goed te controleren. Het materiaal kan ook onderscheiden worden door het geluid dat het maakt als het kokertje geschud wordt.

Niveau I

Denktaak

Denkvraag

opzoeken	(Laat een kokertje/elastiekje zien.) Zoek er eens net zo één als deze.
benoemen	(Laat de schaar/een elastiekje/een kokertje zien.) Wat is dit?
herkennen	(Laat één plaatje zien en leg het dan tussen de andere plaatjes.) Wijs het plaatje eens aan dat je net zag.
benoemen	Wijs de openingen van het kokertje eens aan.
herinneren	(Laat twee plaatjes van muziekinstrumenten zien en neem ze dan weer terug.) Wat zag je net op de plaatjes?

Niveau II

Denktaak

Denkvraag

begrippen	Wat kun je met een schudkokertje doen?
begrippen	Waarmee kun je nog meer geluid maken?
opzoeken	Zoek eens iets dat kan knippen.
herinneren	(Nadat is verteld hoe het kokertje wordt afgesloten.) Wat hadden we ook alweer nodig om het kokertje af te sluiten?
beschrijven	(Sluit een kokertje af.) Wat ben ik nu aan het doen?
onderscheiden	(Geef twee kokertjes met verschillend materiaal erin.) Wat is het verschil tussen deze twee kokertjes?

Niveau III

Denktaak

Denkvraag

uitvoeren	Pak een handje rijst en vul daar dit kokertje mee.
ordenen	Vertel me eens hoe we de kokertjes gaan maken.
overeenkomsten	(Geef de rammelaar en een kokertje.) Wat is hetzelfde aan de rammelaar en het kokertje? (Geef twee kokertjes.) Wat is hetzelfde aan de twee kokertjes?
uitsluiten	Noem eens iets dat geluid kan maken maar dat geen schudkokertje is.
uitsluiten	Noem eens iets dat geen muziekinstrument is.

Niveau IV

Denktaak

Denkvraag

kiezen	Als we willen dat het kokertje een hard geluid maakt, wat moeten we dan gebruiken?
voorspellen	Wat voor geluid zal het kokertje maken als we het vullen met watten?
verklaren	Waarom wordt dit een schudkokertje genoemd?
formuleren	Wat zouden we kunnen doen als we willen dat het kokertje niet meer open gaat?
reden geven	(Laat zien dat u watten in een kokertje doet.) Waarom zal dit kokertje geen hard geluid gaan geven?
herkennen	(Maak een dekseltje niet goed vast en zorg dat tijdens het schudden de steentjes eruit vallen.) Hoe komt het dat de steentjes uit het kokertje vallen?